

3. Даль Р. Поліархія. Участь у політичному житті та опозиція / Р. Даль ; [пер. з англ. О. Д. Білогорського]. – Х. : Каравела, 2002. – 216 с.
4. Кириенко У. В. Политическая оппозиция: механизмы адаптации в условиях демократического транзита / У. В. Кириенко // Соціол. дослідж. сучас. суспільства: методологія, теорія, методи. – 2000. – № 489. – С. 76–82.
5. Конончук С. Г. Парламентська опозиція в Україні: модель та провадження: Дослідження проблеми / С. Г. Конончук, О. А. Ярош. – К. : Український незалежний центр політичних досліджень, 2006. – С. 7.
6. Миклашук І. Ідеологічні засади політичних партій України (за передвиборними документами 2006–2007 рр.) / І. Миклашук // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 3. – С. 79–86.
7. Павленко І. Опозиція: права та повноваження / І. Павленко // Людина і політика. – 2002. – № 4. – С. 3–10.
8. Політологічний енциклопедичний словник / За ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка. – 2-е вид. – К.: Генеза, 2004. – 736 с.
9. Рябов С. Опозиція як джерело альтернативної політики / С. Рябов // Вибори та демократія. – 2005. – № 4. – С. 11.
10. Томенко М. Українська перспектива: історико-політологічні підстави сучасної державної стратегії / Микола Томенко. – К. : Фонд «Українська перспектива», 1995. – Вип. 2. . – 104 с.
11. Якушик В. М. Деякі теоретичні засади аналізу політико-правового статусу політичної опозиції // Політична опозиція: теорія та історія, світовий досвід та українська практика. – К.: Навч.метод. каб. вищ. освіти Міністерства освіти і науки України, 1996. – С. 178–181.
12. Дегтярев А. А. Основы политической теории: Учеб. пособие / А. А. Дегтярев // Ин-т «Открытое о-во». – М.: Высш. шк., 1998. – 239 с.
13. Опозиція в Україні: стан і умови діяльності, відносини з владою, перспективи їх нормалізації // Інформаційно-аналітичні матеріали до Круглого столу на тему «Опозиція і влада в Україні: чи є шанс на подолання конфронтації?» – Центр Разумкова – 2011. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.razumkov.org.ua/ukr/index.php>
14. Взаємовідносини між урядом та опозицією: світовий досвід та українські реалії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/monitor/oktober08/9.htm>
15. Історія українських виборів (1990 р., 1994 р., 1998 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.parlament.org.ua/index.php?action=publication&id=8&ar_id=11&iarid=31as2

УДК 321

С. В. Ставченко

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ЯК ПОЛІТИКО-УПРАВЛІНСЬКИЙ ЦИКЛ

Розкриваються основні підходи до визначення антикризового управління як політико-управлінського циклу, цілі і функції антикризових дій, етапи їх реалізації.

Ключові слова: політико-управлінський цикл, антикризове управління, технологія антикризового управління, кризова ситуація, антикризова стратегія.

Раскрываются основные подходы к определению антикризисного управления как политико-управленческого цикла, цели и функции антикризисных действий, этапы их реализации.

Ключевые слова: политико-управленческий цикл, антикризисное управление, технология антикризисного управления, кризисная ситуация, антикризисная стратегия.

Reveals the basic approaches to the definition of crisis management as a political-management cycle, purpose and function of anti-crisis measures, stages of implementation.

Keywords: political-management cycle, anti-crisis management, technology anti-crisis management, situation of crisis, crisis strategy.

© С. В. Ставченко, 2012

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасному політичному дискурсі, орієнтованому на підвищення ефективності політичного управління, все частіше можна зустріти звернення до проблематики політичної кризи та підходів до управління кризовими процесами в політиці. Фактично антикризове управління розглядається як складова політико-управлінського циклу.

Політичне рішення, яке є продуктом політичного управління, орієнтоване на регулювання

політичних відносин у рамках певної системи, організації. Як і інші види управління, політичне управління здійснюється на різних рівнях політичних відносин, має свої універсальні та інструментальні функції, об'єкт, суб'єкт впливу, стратегію і тактику впливу, етапи впливу, результат впливу і т.д. Універсальні функції управління – це функції, пов'язані з загальною стратегією виживання, реформування, стабілізації або руйнування політичної системи. Тоді як інструментальні, похідні функції спрямовані на забезпечення завдань та досягнення цілі. Наприклад, планування інновацій, стабілізація та управління комунікаціями всередині системи, попередження кризи або нейтралізація її наслідків тощо, забезпечення стабільного функціонування окремих підсистем та інститутів тощо.

О.Ф. Шабров указує, що будь-яка система становить сукупність елементів, об'єднаних відносинами, що породжують системні, інтегративні якості. Крім того, наявність інтегративних якостей є необхідним атрибутом системи, що дозволяє відрізнити її від середовища. Сукупність елементів, подібні до системи, але такі, що не реалізують своїх інтегративних якостей, вважають псевдо системами [6].

У загальному плані політико-управлінський цикл передбачає підцикли вироблення (1), ухвалення (2) та реалізації (3) політичного рішення. У рамках першого підциклу здійснюється ідентифікація значимої проблеми, що потребує політичного рішення. Наслідком цієї аналітичної роботи є формулювання альтернативних варіантів рішення у формі рекомендацій. У рамках другого підциклу здійснюється вибір одного з варіантів рішення й закріплення його в певній нормі (нормативному документі). У рамках третього підциклу забезпечується реалізація – імплементація – ухваленого рішення через конкретні дії. На цьому закінчується перша фаза циклу. Друга фаза передбачає оцінку ефективності та результативності ухвалених рішень. Оцінка може виявити нові проблеми, породжені вже практикою застосування попередніх рішень, які потребують, у свою чергу, вироблення й ухвалення коригуючих рішень, їх застосування та подальшої повторної оцінки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання подолання кризових явищ та запобігання їм, державного антикризового управління, кризової комунікації розглядалися у працях Е. Дюркгейма, Г. Спенсера, Ф. Найта, Ф.Р. Фармера, А.А. Богданова, Д.Т. Жовтуна, А.Б. Зверінцева, В.С. Капустіна, С.В. Михайлова, В.Л. Романова, Г. Ханова, В.О. Василенка, А.С. Гальчинського, М.І. Пірен, Г.Г. Почепцова, В.І. Шарого, А.Д. Чернявського та ін. У зарубіжних і вітчизняних наукових працях антикризове управління розглядається винятково як макроекономічна проблема. Значну увагу в них приділено антикризовому управлінню підприємствами державної та приватної форм власності. У зв'язку з цим недостатньо дослідженими є політичні, соціальні, психологічні, комунікативні, організаційні та інші аспекти антикризового управління.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є розкриття особливості антикризового управління як політико-управлінського циклу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Класичне визначення антикризового управління дає Е.М. Коротков: «Антикризове управління – це управління, яке ґрунтується на передбаченні загрози кризи, аналізі її ознак заходів, щодо зниження негативних наслідків і використання її чинників для подальшого розвитку. У найзагальнішому вигляді під антикризовим управлінням варто розглядати таке управління, яке буде запобігати або пом'якшувати кризові ситуації» [1, с.5].

У цілому антикризове управління можна описати таким чином. Механізм виникнення кризового стану «запускається» суб'єктами, що ініціюють вихідні явища. Під впливом цих вихідних явищ починається процес проходження одного за іншим у визначеній послідовності низки взаємозалежних явищ, наприкінці якої настає завершальне явище – кризовий стан.

Як вихідні чинники виступають численні і різноманітні за характером і силою початкового імпульсу явища, що ініціюються агентами як зовнішнього, так і внутрішнього середовища.

Глибина кризового стану і тривалість періоду, протягом якого він настає, залежить від: співвідношення кількості і сили вихідних явищ; числа і ступеня впливу агентів зовнішнього і внутрішнього середовища; інтенсивності процесу виникнення проміжних кризових явищ; співвідношення і сили проміжних явищ по кожному чиннику стану системи; значимості кожного чинника стану системи [5, с.110].

У зв'язку з цим метою антикризового управління є розробка і першочергова реалізація заходів, спрямованих на нейтралізацію найбільш небезпечних чинників, які інтенсивно впливають на завершальне явище, що призводять до кризового стану. Складність проблеми стратегії і тактики антикризового управління полягає в тому, що, з одного боку, стратегічні рішення, спрямовані на запобігання кризи, повинні бути прийняті і реалізовані на ранніх стадіях управління, коли процес руху до кризи ще не набув кумулятивного характеру і тому ще не став незворотним. З іншого боку, рішення, ухвалені на ранніх стадіях, базуються на дуже слабких і тому не

Тактичні рішення, на відміну від стратегічних, приймаються на основі більш повної і точної інформації, що відбиває актуальний стан системи. Однак часу для докорінної перебудови діяльності системи з метою запобігання кризи або дуже мало, або немає зовсім. У цьому разі йдеться або про надзвичайні заходи з недопущення кризи, які ще можливо реалізувати в короткий період, або про заходи, спрямовані на вихід із кризи, що вже настала.

На думку Н.В. Сапи, антикризове управління – це постійно організоване спеціальне управління, в основу якого покладена система методів та принципів розробки та реалізації специфічних управлінських рішень, що приймаються відокремленим суб'єктом в умовах суттєвих ресурсних та часових обмежень, підвищеного ризику, фінансових та інтелектуальних витрат для відновлення життєздатності та недопущення ліквідації. Він виділяє функції антикризового управління через види діяльності, що відображають предмет управління і визначають його результат, відповідаючи на питання: що робити для того, щоб ефективно управляти на початку, в процесі і при виході з кризи. До основних функцій Н.В. Сапа відносить такі: передкризове управління; управління в умовах кризи; управління виходу з кризи; стабілізація нестійких ситуацій; мінімізація втрат і упущених можливостей; своєчасне прийняття рішень [5, с.114].

У технологічному плані антикризове управління є процесом, послідовністю дій, прийомів, методів формування та здійснення впливу на керований об'єкт. Цей процес має природний закономірний зміст, який визначається управлінською суттю: цілепокладанням, оцінкою ситуації, виявленню головної проблеми, прийняттям та реалізацією управлінського рішення [7, с.12].

Антикризове управління на практиці означає надання конфліктному процесу форми, що забезпечує мінімізацію невідворотних політичних, соціальних, економічних втрат. У технологічному плані антикризове управління являє собою комплекс заходів, що послідовно здійснюються з метою запобігання кризи, її профілактики, подолання, зниження негативних наслідків. Вона ґрунтується на прогнозуванні кризових явищ як формі гіпотетичного відображення майбутнього, що розкриває сукупність впливу тих факторів, які в даний час впливають на розвиток об'єкта державного регулювання; та діагностуванні потенційних криз. Вирішальне значення для застосування конкретних технологій має цільова орієнтація органів державного управління [7, с.14].

Технологія державного антикризового управління включає сукупність способів і процесів циклічної цільової діяльності суб'єкта, що спрямована на зміну стану об'єкта, досягнення наперед заданих результатів; систему методів і методик виявлення та використання прихованих потенціалів соціальної системи відповідно до цілей її розвитку, соціальних нормативів і стандартів. Особливістю технологій антикризового управління є їх практичність, орієнтованість на конкретні справи, вчинки, рішення, ресурси і дії.

Антикризове управління (управління кризою або управління в ситуації кризи) спрямоване на забезпечення стабільного становища в політичній, економічній або соціальній сфері на основі превентивних заходів. У цьому розумінні мова йде перш за все про «антикризовий», тобто попереджувальний менеджмент. До антикризової стратегії належить:

- формування місії організації, інституту (мета, філософія, завдання діяльності);
- розвиток напряму діяльності фірми, що відображає її внутрішні умови та можливості;
- оцінювання факторів конкуренції, інших факторів;
- аналіз діяльності організації, аналіз ресурсів організації та її взаємодії з оточуючим середовищем;
- визначення та оцінювання пріоритетних напрямків розвитку організації;
- визначення довгострокових стратегій;
- визначення короткострокових стратегій;
- оцінювання стратегічних процесів з метою застосування набутого досвіду при ухваленні подальших рішень.

Отже, в рамках стратегічного управління кризовий менеджмент полягає перш за все у плануванні та попередженні кризи.

Виокремлюється також проблемний підхід до управління кризовою ситуацією в рамках технологій управління організацією, в тому числі підприємством. З цієї точки зору розуміння сутності політичної кризи та глибокий аналіз проблем, які лежать в основі політичних криз, дають ключ до створення оптимальної стратегії та тактики виходу з політичної кризи або її адекватне прогнозування та попередження. Проблеми, які лежать в основі інституційних політичних криз, мають два основні різновиди:

- *функціональні* – можна вирішити шляхом зміни образу ставлення персоналу,
- *системні* – рішення їх вимагає докорінного реформування інституту.

До системних проблем належать: відсутність довгочасної стратегії, орієнтація на коротко-

строкові результати, неготовність до змін в соціальному або міжнародному середовищі, старіння персоналу, падіння дисципліни, зниження кваліфікації персоналу та його мотивації, переважання особистих інтересів над загальними, недостатнє знання соціального середовища (моніторинг громадської думки), застаріла структура управління, низький рівень менеджменту.

Залежно від проблеми, яка стала джерелом кризи, формуються основні засади антикризового управління. При цьому виділяють кризу стратегії та кризу тактики. Наприклад, криза стратегії характеризується зниженням потенціалу інституту, в якому спостерігається дисфункція, протиріччям щодо стратегічних цілей та завдань організації. Сутність кризових ситуацій у політиці полягає у стратегічних протиріччях розвитку політичних інститутів та відносин. Стратегічними протиріччями можуть бути протиріччя цілей діяльності політичних інститутів та інноваційної активності певного політичного суб'єкта. Зміст даної суперечності є в тому, що інтереси цільової аудиторії, на яку спрямована діяльність політичного інституту, можуть бути спрямована на короткострокові результати, а реформи і нововведення в інституті можуть бути спрямовані на середньо- та довгострокові перспективи. Також цілі та очікування соціальних спільнот можуть не збігатися зі стратегією розвитку даного політичного інституту.

У цьому контексті кризове управління має змістом узгодження цілей та стратегій розвитку політичних акторів.

З точки зору структурно-функціонального підходу виокремлюється *криза результатів (оперативна криза)*, яка виникає в ситуації, коли інститут розвивається в бік дисбалансу та не відповідає на вимоги середовища, слід переглянути структурно-функціональні характеристики інституту та відбудувати канали комунікацій та реагування на зовнішнє середовище. Відновлення зворотного зв'язку, таким чином, є основним завданням політичного менеджменту.

У разі виникнення *кризи ліквідності*, тобто послабленням довіри до інституту, головним завданням тут є відновлення ефективного зв'язку між усіма зацікавленими сторонами та встановлення каналів, через які буде здійснюватись відновлення або формування довірливих відносин та орієнтацій щодо інституту.

Слід зазначити, що функції антикризового управління можна віднести до інструментальних, оскільки основними функціями антикризового управління є прогнозування, попередження, регулювання політичної кризи та нейтралізація її наслідків. Функції антикризового управління проявляються в залежності від етапу, стадії управління кризою.

Норман Р. Огастін сформулював такі стадії, етапи антикризового управління, кожна з яких спрямована на реалізацію зазначених інструментальних функцій управління як такого, але в рамках окремого виду управління складають замкнутий цикл управління соціальним, політичним об'єктом [4]:

1. Спроби попередження кризи. «Неможливість керувати подіями, що породжують проблему, не звільняє керівника від необхідності мати справу з її наслідками». Ця аксіома була доведена управліннями всіх часів, тож очікування, прогнозування та попередження кризи стає обов'язковим завданням управління.

2. Підготовка до управління в умовах кризи. Підготовка планів на випадок появи кризи. Найкращі плани нічого не варті, якщо їх не донести до виконавців. Мова йде про планування кризової ситуації, розподілі обов'язків, відповідальності та ресурсів управління в майбутній кризовій ситуації.

3. Визнання кризи. Іноді керівництво невірно класифікує проблеми, звертаючи увагу на технічні аспекти і ігнорують сприйняття оточуючими. Визнання кризи Н.Р. Огастін виокремив в самостійний пункт, тому що емоційне навантаження самого поняття «криза», констатація наявності даного процесу в даній політичній системі та організації – це саме по собі є політичною дією, яка має політичні наслідки та передбачає політичну відповідальність. Іншими словами, визнання кризи – це процес експлікації кризового процесу, переведення його з латентного до відкритого стану, що має наслідком кількісні та якісні зміни в функціонування даної політичної системи, організації.

4. Стимування кризи. Й. Берр зазначає, що в кризовій ситуації будь-які розумні і рішучі дії майже завжди кращий вихід, ніж відсутність будь-яких дій взагалі [4, с.35].

На етапі стимування кризи реалізуються наступні кроки: 1) організація спеціальної групи, яка займається кризовим управлінням, тоді як інші члени організації займаються поточними справами; 2) організація контролю за внутрішніми та зовнішніми комунікаціями; 3) переорієнтування інформаційних потоків на зацікавлені групи, нейтралізуючи можливість утворення інформаційного вакууму; 4) призначення в кризовій команді людини, яка має достатньо високий статус, щоб сказати керівнику на його помилки.

5. Розв'язання кризи. Поетапний процес відновлення докризового функціонування системи, організації в новій ситуації, зі внесенням відповідних змін та інновацій.

б. Виявлення користи в кризовій ситуації. Фактично мова йде про аналітику та переосмислення причин та наслідків кризи, що передбачає орієнтацію на стратегічні цілі функціонування політичної системи або організації, навіть якщо це передбачає певні надвитрати ресурсів. З точки зору функціонування політичної системи або організації, головною стратегічною метою слід визнати довіру суспільства або цільової групи до даної системи або організації.

Крім того, що кризове управління можна вважати складовою стратегічного управління політичними об'єктами, даний вид управління доцільно розглядати і в рамках окремого політичного суб'єкта, політичної організації. Процес антикризового управління з точки зору управління організацією являє собою різновид управління персоналом в рамках політичних відносин і складається з таких етапів:

- 1) формування робочої групи, розробка плану-графіку, формування інформаційної бази, необхідної для розробки антикризової програми;
- 2) діагностика і прогнозування кризової ситуації та кризового стану, оцінка параметрів кризи;
- 3) опрацювання версій і гіпотез щодо шляхів подолання кризових явищ; уточнення і поглиблення реалістичності планів подолання кризи;
- 4) уточнення антикризової моделі управління, опрацювання методів мотивації персоналу;
- 5) моніторинг зовнішніх та внутрішніх чинників кризових процесів [3, с.24-26].

Слід відзначити, що процес управління персоналом, членами політичної організації або політичної команди залежить від стадій кризового управління, на кожній з яких управління виконує певну функцію. Так, на стадії прогнозування та попередження кризи перевага віддається мотивації кінцевих результатів діяльності організації, орієнтація на цілеспрямований та стійкий розвиток системи, організації. У процесі регулювання кризи доцільна ситуаційна мотивація, спрямована на швидку зміну поведінки в нових конфігураціях політичних відносин. Післякризова ж ситуація вимагає більш комплексної мотивації з врахуванням мотивів та стимулів персоналу та спрямована на збільшення ефективності використання людського ресурсу.

Комунікаційний підхід до антикризового управління передбачає попереджувальне надання ЗМІ інформації необхідного змісту з метою уникнення закріплення в негативній інтерпретації кризової ситуації. Завданнями управління комунікаціями є управління негативними думками та нейтралізація повідомлень негативного характеру щодо даного політичного суб'єкта.

Стратегія управління кризовою комунікацією включає три етапи: прогнозування, реагування та коригування громадської думки [2, с.107].

На етапі прогнозування проводиться збір необхідної інформації, налагодження зв'язків зі ЗМІ, підбір групи співробітників, які в кризовій ситуації зможуть приймати рішення та висвітлювати кризову ситуацію, тренінги даних співробітників, а також розробка кризового медіа-пакета. Кризовий медіа-пакет має складатися з основної інформації щодо загального стану функціонування інституту, організації (це можуть бути, наприклад, статистичні дані), базових зразків прес-релізів та інших матеріалів для преси, а також схеми роботи в умовах кризи (список осіб, що можуть давати коментарі з тих чи інших питань, список ЗМІ та журналістів, що працюють на дану тематику).

На етапі реагування відбувається поширення сприятливої інформації, проведення оперативних прес-конференцій та інших інформаційних заходів, формування набору коментарів лідерів та відповідальних осіб організації, які спростовують чутки та негативно забарвлену інформацію, постійний моніторинг інформації в ЗМІ та оперативне реагування на неї.

На третьому етапі проводяться інтерв'ю експертів, аналітика кризової ситуації, поширення матеріалів, що закріплюють у масовій свідомості певні повідомлення та тези, коректування системи попередження інформаційної атаки.

З точки зору управління інноваціями антикризове управління може бути представлене як частина організаційного управління. Управління нововведеннями включає в себе етапи планування кризових явищ, які можуть виникнути в процесі втілення нововведень у структуру або функції організації.

Коли ж у ситуації кризи в політичному інституті намагаються вводити інновації та діяти згідно з новою стратегією, виникає опір нововведенням, у цьому разі на перший план виходить проблема управління інноваціями. Управління опором інноваціям передбачає здійснення структурних та системних заходів. З одного боку, слід визначити управлінські, культурні орієнтації різних груп уповноважених осіб на основі їх ставлення до нововведень, творення опорних точок втілення нової стратегії, обмеження впливу на ухвалення рішень з боку груп, які не сприймають нововведень. З іншого боку, створення перехідної структури в рамках інституту, яка вирішуватиме завдання по втіленню нововведень поряд з оперативною діяльністю.

Управління кризовими процесами в політиці також тісно пов'язаний з такими видами управ-

ління як управління ризиками, інноваційне управління, управління комунікаціями. Кожен з цих видів управління, звичайно, виступає як самостійний замкнений управлінський процес, але, з точки зору управління в кризовій ситуації, ці види управління виконують інструментальні функції в залежності від ситуації та завдань кризового управління.

Висновки. Кризове управління як політико-управлінський цикл передбачає специфічні особливості, пов'язані із здійсненням антикризових процедур. По-перше, кризове управління вимагає побудови чіткої ієрархії цілей та пріоритетів управління, серед яких найголовніші – керованість організаційної структури, ефективність виконання прийнятих рішень, лояльність персоналу у здійсненні антикризових заходів. По-друге, гнучкий підхід до використання апарату та наявних ресурсів в умовах зниження ефективності функціонування інституту в стані кризи. По-третє, пріоритет розвитку інституту в умовах кризи може бути замінений в залежності від поточних результатів, навіть якщо йдеться про відхилення від стратегічних цілей, але дозволяє інституту протриматись у змінних обставинах. По-четверте, кризове управління орієнтовано на підвищення оперативності ухвалення та реалізації управлінських рішень, навіть якщо це пов'язано зі зниженням ефективності роботи інституту по реалізації його звичних функцій. По-п'яте, в стані кризи неминучо стає зміна в системі стимулювання діяльності персоналу, зокрема, слід сприяти збереженню тієї частини персоналу, яка чинить визначальний вплив на якість управлінських послуг. По-шосте, в період кризи актуальною стає реорганізація та реформування управлінської структури, зокрема, якщо можна визначити показники, що вказують на необхідність реформування, наприклад, необхідність розширення або зміни сфери діяльності інституту, тенденція до дефіциту владних повноважень у реалізації поставлених завдань, слабкий контроль за виконанням робіт, зовнішні умови функціонування інституту.

Бібліографічні посилання

1. Антикризисное управление / под ред Э.М. Короткова. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 432 с.
2. **Грачев Г.В.** Психология манипуляций в условиях политического кризиса / Г.В. Грачев // *Общественные науки и современность*. – 1997. – № 4. – С. 106-114.
3. **Жунг С.** Системное управление организацией / С. Жунг. – М.: Сов. радио, 1972. – 454 с.
4. **Огастин Н.Р.** Как выбраться из кризиса, который вы пытались предотвратить / Н.Р. Огастин // *Управление в условиях кризиса*. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – С. 9-40.
5. **Сапа Н.В.** Теоретико-методологічні засади механізму антикризового державного управління / Н.В. Сапа // *Гуманітарний вісник ЗДІА*. – 2009. – Вип. 38. – С. 106-116.
6. **Шабров О.Ф.** Политическое управление: система или псевдосистема? / О.Ф. Шабров // *Анализ систем на рубеже тысячелетий: теория и практика: Тезисы Международной научно-практической конференции*. Москва. 16-18 декабря 1997 г. -
7. **Шарий В.І.** Антикризові технології як механізм реалізації цілей державного управління: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. за спец. 25.00.02 / В.І. Шарий; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. – К., 2006. – 18 с.

УДК 32. 019.52/342.8

І. В. Мацишина

СЕМІОТИКА РЕКЛАМНОГО ТЕКСТУ

«Найглибша вульгарність, що виділяється рекламою, не в тому, що вона надає блиску корисній речі, а в самому припуцненні, що людське щастя можна купити і що покупка ця в якоюсь мірою звеличує покупця»
В. Набоков

Аналізується вітчизняна рекламна комунікація на прикладі політичної реклами 2012 р. і доводиться, що репрезентація кандидатів за допомогою візуальних образів є наслідком розуміння політичної влади в контексті політичної культури.

Ключові слова: семіотика, комунікація, символи, образи, реклама.

Анализируется отечественная рекламная коммуникация на примере политической рекламы 2012 г. и доводится, что репрезентация кандидатов с помощью визуальных образов является следствием понимания политической власти в контексте политической